

MINISTERUL MEDIULUI Perioada de raportare pentru **6 luni, a.2017**Raportor: **Gîlcă Gabriel**, șef al DMCM, tel: 022 766855, fax: 022 766855, e-mail: gabrielg@mail.ru, str. Grenoble, 134, mun. Chișinău

N r.	Componența	Materialul descriptiv
1.	Tematică de mediu	<p>Pe perioada de referință, Direcția Monitoring al Calității Mediului (DMCM) a efectuat monitoringul sistematic asupra gradului de poluare al componentelor de mediu (ape de suprafață, aer, sol, nivelul radioactivității mediului, depuneri atmosferice și sedimente) pe teritoriul Republicii Moldova și a asigurat Autoritățile de Stat, organizațiile cointeresate, instituțiile abilitate și mijloacele de informare în masă cu informația privind starea de poluare al mediului.</p> <p>În data de 2-3 februarie, Centrele de Încercări din cadrul DMCM au fost supuse auditului extern de către Centrul Național de Acreditare în domeniul Evaluării Conformității Produselor, lucrări care au fost preconizate pentru anul 2017 în conformitate cu cerințele SM SR EN ISO-CEI 17025:2006, la care centrele sunt acreditate.</p> <p>- pe parcursul primelor 6 luni ale anului 2017 în cadrul Centrului Monitoring al Calității Aerului Atmosferic și Radioactivității Mediului (CMCAARM) s-a determinat calitatea aerului atmosferic prin prelevarea și analiza a 13576 probe de aer de la 6 posturi staționare de observații din mun. Chișinău după următorii poluanți: <i>pulberi totale, dioxid de sulf, monoxid de carbon, dioxid de azot, oxid de azot, fenol, aldehydă formică, sulfați solubili</i>. În perioada dată s-au înregistrat 308 depășiri ale concentrațiilor maxime momentane, acestea atestându-se pentru: <i>pulberi totale - 20 depășiri</i>, cu maxima 2,0 CMA la POP nr. 4 (str. Tudor Vladimirescu, 1) în data de 27 februarie, la ora 19⁰⁰; <i>monoxid de carbon - 3 depășiri</i>, cu maxima 1,2 CMA la POP nr. 4, în data de 13 mai, la ora 13⁰⁰; <i>dioxid de azot - 269 depășiri</i>, cu maxima 3,6 CMA la POP nr. 7 (str. Grenoble, 134) în data de 05 iunie, la ora 19⁰⁰; <i>fenol - 4 depășiri</i>, cu maxima 2,2 CMA la POP nr. 9 (str. Uzinelor, 171) în data de 12 iunie, la ora 07⁰⁰; <i>aldehydă formică - 12 depășiri</i>, cu maxima 1,5 CMA la POP nr. 9, în data de 04 aprilie, la ora 07⁰⁰.</p> <p>S-a completat baza de date cu informația primară curentă și s-a aplicat programul de prelucrare a informației referitoare la poluarea aerului în mun. Chișinău și nivelul fondului radioactiv pe teritoriul Republicii Moldova.</p> <p>La postul automat Mateuți, r-nul Rezina, în perioada dată s-au determinat concentrațiile pentru <i>pulberi totale</i>. Pentru perioada dată depășiri ale concentrațiilor maxime momentane și celor medii diurne și lunare nu s-au înregistrat.</p> <p>S-au întreprins lucrări privind asigurarea calității controlului intern al investigațiilor de laborator prin analiza probelor cu adaos pentru demonstrarea veridicității, preciziei, exactității și liniarității rezultatelor obținute, procedură conform cerințelor ISO/CEI 17025:2006.</p> <p>La POP nr. 7 (str. Grenoble, 134) s-au efectuat prelevări privind determinarea pulberilor în suspensie PM_{2,5} mkm și PM₁₀ mkm.</p> <p>Pentru mun. Chișinău s-au colectat și analizat probe de precipitații, în baza cărora s-a determinat pH-ul (reacția activă a concentrației ionilor de hidrogen) - valoarea căruia a variat în limitele 6,49 – 7,40.</p> <p>Pe parcursul semestrului, lunar, au fost colectate probe de precipitații de la stațiile Chișinău, Cahul, Cornești, Bălți și Leova care ulterior, au fost analizate conform următorilor indici: [SO₄]²⁻, [Cl]⁻, [NH₄]⁺, [HCO₃], pH și conductivitatea.</p> <p>De asemenea, în perioada respectivă pentru mun. Chișinău, Bălți și or. Leova s-au analizat și probe lunare de precipitații în baza cărora s-au determinat poluanții organici persistenți și metalele grele.</p>

Pentru supravegherea **nivelului radioactivității** în perioada dată s-au efectuat observații privind *debitul dozei ambientale a radiației gama* conform datelor colectate în *regim manual* și estimate de la rețeaua SHS în baza a 7 stații (Soroca, Fălești, Cornești, Bravicea, Bălțata, Leova, Comrat) și 5 stații de monitorizare în *regim continuu* (Briceni, Bălți, Chișinău, Cahul, Ștefan Vodă), utilizând detectoarele MIRA. Valorile echivalentului debitului dozei ambientale a radiației-gama pe teritoriul Republicii Moldova a variat:

la Nord: 0,09 $\mu\text{Sv/h}$ (Bălți - ianuarie, februarie, iunie; Briceni - februarie, iunie; Soroca - iunie) - 0,23 $\mu\text{Sv/h}$ (Bălți - martie);

în Centru: 0,08 $\mu\text{Sv/h}$ (Chișinău - februarie, aprilie) - 0,19 $\mu\text{Sv/h}$ (Bravicea - aprilie, iunie);

la Sud: 0,09 $\mu\text{Sv/h}$ (Ștefan Vodă, Cahul - aprilie) - 0,22 $\mu\text{Sv/h}$ (Comrat - mai);

Mateuți: defecțiuni tehnice.

La stația meteorologică Chișinău, valorile echivalentului debitului dozei ambientale a radiației-gama a variat în limitele 0,08 $\mu\text{Sv/h}$ (februarie) – 0,17 $\mu\text{Sv/h}$ (mai, iunie).

Valorile echivalentului debitului dozei ambientale a radiației-gama în Republica Moldova s-au situat în limitele specifice *teritoriului republicii*: 0,08 – 0,23 $\mu\text{Sv/h}$ și n-au depășit *limita de avertizare* 0,25 $\mu\text{Sv/h}$.

Pentru determinarea radionuclizilor telurici și tehnogeni în componentele mediului s-au analizat mostre de aerosoli, depuneri atmosferice, cât și probe de apă de suprafață colectate din teritoriul republicii. Ca rezultat, concentrațiile radionuclizilor s-au atestat în limitele specifice teritoriului.

Pe parcursul perioadei date au fost întocmite diverse scrisori cu privire la calitatea aerului atmosferic, cât și alte activități de domeniu.

Secțiile subordonate CMCAARM au efectuat următoarele lucrări:

- în cadrul *Secției Monitoring al Calității Aerului Atmosferic (SMCA mun. Bălți)* pe parcursul a 6 luni s-au efectuat observații privind calitatea aerului atmosferic la 2 posturi de observații, unde au fost prelevate și analizate **4283** probe de aer conform a 6 indici: *pulberi totale, dioxid de sulf, dioxid de azot, aldehida formică, sulfați solubili și fenol*.

În perioada dată s-au înregistrat **86 depășiri** ale concentrațiilor maxime momentane, acestea atestându-se pentru: *pulberi totale – 17 depășiri*, cu maxima **1,6 CMA** la POP nr. 1 (str. Ștefan cel Mare, 140), în data de 09 martie, la ora 19⁰⁰; *dioxid de azot – 65 depășiri*, cu maxima **2,1 CMA** la POP nr. 1, în data de 02 februarie, la ora 19⁰⁰ și *aldehida formică – 4 depășiri*, cu maxima **1,3 CMA** la POP nr. 3 (str. Cicalo, 8), în data de 06 iunie, la ora 13⁰⁰.

Pe parcursul semestrului s-a completat baza de date cu informația primară curentă și s-a transmis către Secția Prognozare a Poluării Aerului din mun. Chișinău.

La POP nr. 1 s-au colectat mostre de precipitații, care ulterior, în cadrul centrelor DMCM din mun. Chișinău, au fost supuse analizelor pentru determinarea *metalelor grele, poluanților organici persistenți și compoziției chimice*.

Au fost efectuate lucrări de calibrare pentru dioxidul de sulf și dioxidul de azot.

- în cadrul *Secției Prognoze a Poluării Aerului Atmosferic (SPPA)*, pe parcursul perioadei de referință pentru mun. Chișinău și Bălți au fost întocmite **398 prognoze** ale poluării aerului atmosferic *în ansamblu pe oraș*, inclusiv **199 precizări** pe zilele curente.

Pentru *unele surse* din mun. Chișinău, Bălți și s. Mateuți (r-nul Rezina) au fost întocmite **582 prognoze**.

În scopul reducerii nivelelor maxime de poluare a aerului atmosferic pentru agenții economici au fost transmise **51 avertismente** pericol gradul 1 - câte 17 avertismente pentru mun. Chișinău, Bălți și or. Rezina.

Lunar, a fost efectuată sinteza și analiza condițiilor meteorologice și

nivelului poluării aerului atmosferic în orașele monitorizate. S-a evaluat frecvența numărului de zile cu depășiri ale normei medii zilnice sanitare și numărul zilelor cu depășirea normei pentru concentrațiile maxime momentane privind toate nocivele semnalate.

Au fost efectuate analize detaliate a cazurilor nivelului sporit al poluării aerului în mun. Chișinău, Bălți și s. Mateuți (r-nul Rezina), care s-au atestat în perioada dată.

În luna ianuarie au fost precizați parametrii degajărilor și regulamentele de prognoze pentru întreprinderile care participă la reglementarea degajărilor.

A fost efectuată aprecierea și analiza condițiilor meteorologice nefavorabile (CMN) și a poluării reale de fond în anul 2016 și a fost determinată frecvența numărului de zile cu CMN. A fost verificată dependența nivelului poluării a aerului cu dioxid de azot în mun. Chișinău, cu pulberi totale în mun. Bălți, cu fenol în mun. Tiraspol în timpul diverselor direcții ale vântului, în anul 2016.

S-a efectuat prelucrarea automatizată a datelor referitoare la poluarea atmosferei în mun. Chișinău, Bălți, Tiraspol, Bender și s. Mateuți (r-nul Rezina), în baza cărora s-a estimat nivelul poluării atmosferei în *medie pe oraș* și s-au selectat valorile maxime ale concentrațiilor pentru 8 ingrediente.

Au fost elaborate, în comun cu Centrul de Cercetare și GIS, hărțile ecologice a mun. Chișinău pentru anul 2016 bazate pe investigațiile zilnice efectuate în cadrul DMCM, care reflectă calitatea aerului în diferite anotimpuri pe sectoarele mun. Chișinău.

A fost pregătit capitolul “Calitatea aerului atmosferic în aspectul condițiilor meteorologice” pentru Raportul anual „Starea calității aerului atmosferic pe teritoriul Republicii Moldova pentru anul 2016” .

- în cadrul **Centrului Monitoring al Calității Apelor de Suprafață (CMCAS)**, pe parcursul I-lui simestru al anului 2017 s-au prelevat mostre hidrochimice din următoarele râuri: fl. Dunărea, r. Prut, r. Nistru, r. Ichel, r. Cogîlnic, r. Soloneț, r. Lopatnic, r. Ciulucul Mare, r. Camenca, r. Schinoasa, r. Ișnovăț, confluența r. Vladnic cu r. Șoltoiaia, r. Lunga, r. Ialpuș, r. Salcia Mare, r. Cahul, r. Răut, r. Bîc, r. Ciorna, r. Cușmirca, r. Căinar, r. Călmățui, r. Chirghij-Chitai, r. Ceaga, r. Cubolta, r. Ialpușel, r. Chirsova, r. Botna, precum și din lacurile de acumulare Dubăsari, Costești-Stânca, Ghidighici, Comrat, Taraclia și din lacurile naturale Manta și Beleu.

În total pe parcursul semestrului, conform programului de activitate, au fost colectate 199 probe și analizate după parametrii hidrochimici:

- ✓ **indicatorii fizico-chimici;**
- ✓ **indicatorii regimului de oxigen;**
- ✓ **indicatorii de mineralizare;**
- ✓ **indicatorii specifici de poluare.** Datele obținute pentru parametrii hidrochimici sunt introduse în baza de date și evaluate.

Grupul hidrobiologic pe parcursul perioadei respective a analizat 15 mostre hidrobiologice (fitobentos) prelevate în anul precedent și a evaluat calitatea apelor de suprafață conform rezultatelor obținute pentru toți parametrii biologici (microbiologie, fitoplancton, clorofila „a”, zooplancton, fitobentos, macrozoobentos și macrofite) în scopul elaborării raportului anual. De asemenea, au fost prelevate 63 mostre hidrobiologice (fitobentos) și 17 probe de sol.

În colaborare cu Centrul Monitoring al Calității Solului au fost efectuate 50 probe de determinare a produselor petroliere.

Ca rezultat al analizelor efectuate pe parcursul semestrului, s-au înregistrat **13 cazuri de Poluare Înaltă** pentru: **oxigenul dizolvat – 1 caz**, cu valoarea 2,43 mgO₂/l înregistrată în r. Ichel, s. Goian, în data de 03 ianuarie; **ionii de amoniu – 8 cazuri**, cu maxima 54,6 CMA depistată în r. Bîc, mun. Chișinău, aval, în data de 08 februarie și pentru **azotul de nitrit – 4 cazuri**, cu maxima

23,1 CMA depistată în r. Ichel, s. Goian, în data de 01 martie.

Calitatea apei râurilor transfrontaliere: Dunărea, Prut și Nistru, conform elementelor hidrochimice, nu a suferit modificări semnificative comparativ cu luna precedentă, încadrându-se în limitele clasei a III-a de calitate ("poluată moderat").

Au fost revizuite documentele de asigurare a calității rezultatelor încercărilor: rezultate paralele, probe cu adaos, probe repetate, probe efectuate între specialiști sau la echipament diferit. A fost elaborat planul de participare la teste internaționale de eficiență și comparare interlaboratoare pentru anul curent, precum și planul de asigurare a calității rezultatelor încercărilor desfășurate în cadrul centrului.

Totodată, în scopul validării și estimării incertitudinii au fost efectuate încercări ale probelor goale pentru detergenți anionoactivi, au fost elaborate și revizuite rapoartele de validare pentru metodele de determinare a oxigenului dizolvat, ionilor de amoniu, azotului de nitrați, azotului de nitriți, detergenților anionici, pH-lui, consumului chimic de oxigen și poluanților organici persistenți în apă.

Pe parcursul semestrului în cadrul centrului au fost studiate politicile MOLDAC. Personalul a fost instruit pe baza ghidului Eurachem "Cuantificarea incertitudinii în măsurătorile analitice", a Ghidului privind stabilirea periodicității participării în verificarea calificării, EA-4/18 INF:2010 și Ghidului ILAG G24 "Linii directe pentru determinarea intervalelor de etalonare a aparatelor de măsurare", ediția 2007 (E).

Au fost evaluate datele obținute în rezultatul monitoringului transfrontalier și au fost elaborate rapoartele respective. De asemenea, a fost elaborată procedura operațională privind metoda de determinare a metalelor grele și ionilor de clor în apele de suprafață.

În cadrul proiectului "Remedierea contaminării cu produse petroliere din satele Lunga și Mărculești" - proiect realizat în cadrul Programului cooperării pentru dezvoltare internațională, finanțat de Agenția Cehă pentru dezvoltare și implementat de DEKONTA, laboratorul a analizat 316 mostre de apă pentru determinarea conținutului de produse petroliere.

Pe parcursul lunii februarie centrul a fost vizitat de reprezentantul UNDP – Slovacia pentru a urgenta semnarea și începerea proiectului "Întărirea capacităților instituționale ale sistemului de monitoring al calității apelor de suprafață conform DCA" – propus spre finanțare către SlovakAid și UNDP.

La data de 24.02.2017, orele 16:02, PIAC MD (Centrul Principal Informațional de Alertă din RM) din cadrul SHS a primit un mesaj de avertizare din partea PIAC RO prin sistemul de alertă AEWS elaborat de Comisia Dunăreană pentru Protecția Fluviului Dunărea (ICPDR) cu referire la poluarea r. Jijia – afluent de dreapta al r. Prut cu ulei irizant de transformator.

SHS a stabilit un program de monitoring investigațional pentru tronsonul pe r. Prut, începând cu s. Costuleni până la s. Giurgiulești. Inițial, pe tronsonul menționat, r. Prut era acoperit parțial cu gheață, iar în albia r. Prut, 2-6 km aval de s. Valea Mare, în locurile deschise a suprafeței apei, persista miros neplăcut de produse petroliere.

Rezultatele investigațiilor de laborator au demonstrat prezența hidrocarburilor petroliere în apă, ulterior cu o tendință de descreștere. Cea mai mare concentrație a acestora în apa r. Prut a fost depistată în preajma s. Costuleni la data 24 februarie (6 km aval de gura de vărsare a r. Jijia), atingând valoarea de 13,8 CMA (0,691 mg/l). Comparativ cu rezultatele monitoringului sistematic al r. Prut, rezultatele obținute în mostrele prelevate după data de 25 februarie denotă o concentrație obișnuită a hidrocarburilor petroliere pe această porțiune a râului.

La data 07 martie au fost efectuate ultimele investigații pe tronsonul s. Valea Mare - s. Costuleni, rezultatele cărora nu au atins CMA. La aceeași dată, în jurul orelor 17:30 prin sistemul de alerta AEWS partea română a închis

alerta declarată anterior. Astfel, SHS a întrerupt monitoringul investigațional, însă va continua monitorizarea calității apei r. Prut după programul de supraveghere stabilit în programul de activitate și va informa lunar organele cu funcții de luare a deciziilor despre starea apei r. Prut.

În scopul evaluării competențelor laboratorului și asigurării trasabilității rezultatelor încercărilor, CMCAS a recepționat și efectuat probe de determinare a pesticidelor organoclorurate în apă, pregătite de către Laboratorul de Încercări "GEOLAB", Institutul de Chimie al AȘM. Raportul cu rezultatele obținute a fost trimis către organizatori. Ca rezultat al evaluării datelor laboratorul este competent pentru a efectua analiza pesticidelor organoclorurate.

Pe parcursul acestei perioade colaboratorii centrului au participat în cadrul următoarelor ședințe:

- I-a ședință a Grupului Biologic al JDS4, ICPDR, 28 martie, Belgrad, Serbia;
- cea de-a 25-a ședință a grupului de experți Monitoring și Evaluare – ICPDR, 29-30 martie, Belgrad, Serbia;
- instruirea auditorilor interni de către lectorul M. Lungu Șef CMCAARM (certificat de intruire MOLDAC nr.64/27-29 martie) cu privirea la cerințele standardului internațional ISO/CEI 17025 și formarea auditorilor interni conform ISO 19011, 20-21 aprilie;
- cea de-a XV-a ședință a grupului de lucru privind folosirea și protecția în comun a apelor de frontieră, 25-26 aprilie, or. Zatoca, Ucraina;
- Task Force ICP Waters&ICP Integrated Monitoring, 9-11 mai 2017, Uppsala, Suedia – prezentare "Monitoringul calității aerului atmosferic și al apelor în Republica Moldova";
- prima ședință a comitetului de conducere al proiectului EUWI+ (European Union Water Initiative Plus for Eastern Partnership Programme);
- vizita de studiu a experților slovaci din cadrul Institutului de Cercetare a Apelor din Bratislava, proiectul "Întărirea capacităților instituționale ale sistemului de monitoring al calității apelor de suprafață în conformitate cu Directiva Cadru a Apei 60/2000/CE".

- în cadrul **Centrului Monitoring al Calității Solului (CMCS)**, pe parcursul a 6 luni ale anului 2017 s-a continuat activitatea axată pe problemele monitorizării calității solului, sedimentelor din râurile și lacurile republicii.

Conform programului de monitorizarea pentru a. 2017 au fost **colectate 95 probe de sol:**

- **72 probe** pentru monitorizarea solului **pe terenurile agricole**, unde au fost incluse puncte de observații investigate din anii 2009 și 2013 (s. Chetrosu r-nul Drochia, s. Gura Camencii r-nul Florești, s. Ustia r-nul Dubăsari, s. Bardar r-nul Ialoveni, s. Egorovca r-nul Fălești, s. Ferapontievca r-nul Comrat, s. Copăceni r-nul Sîngerei);

- **12 probe** pentru monitorizarea solului din **rezervațiile științifice** (Pădurea Domnească, Codru, Plaiul Fagului) și **11 probe** colectate pe **terenurile situate în rețeaua de observații a Serviciului Hidrometeorologic de Stat** (postul hidrologic Hîncești, stațiile meteorologice Leova, Cahul, Giurgiulești, Ceadrî-Lunga, Comrat, Soroca, Briceni, Bălți, Codrii, Cornești).

Monitorizarea **sedimentelor** a fost realizată prin continuarea investigațiilor în cadrul „Programul în cadrul rețelei transnaționale (TNMN) (Transnational Monitoring Network) în 5 secțiuni pe r. Prut: or. Lipcani, s. Braniște, s. Valea Mare, s. Giurgiulești și lacul de acumulare Costești-Stîncă, or. Costești, de asemenea și pe alte obiecte acvatice incluse în programul de activitate – r. Prut (or. Ungheni), lacurile de acumulare Taraclia (or. Taraclia), Comrat (mun. Comrat), Dubăsari (or. Rezina), lacul Cahul (s. Etulia Nouă), sistemul de lacuri naturale Manta (s. Manta), lacul natural Belev (s. Slobozia Mare). Au

fost colectate și probe de sedimente pentru investigarea lacurilor din parcurile mun. Chișinău - Valea Morilor, la Izvor, Valea Gîștelor, Calea Orheiului, Rîșcani, Valea Trandafirilor, Muzeul satului și Grădina Botanică. În complet au fost colectate **17 probe** de sedimente.

În probele colectate au fost determinate următoarele substanțe chimice: *azotul după Kjeldahl, fosforul total, pH-ul extractului apos, potasiul și fosforul mobil, calciul și magneziul schimbabili, formele totale ale metalelor grele (cupru, zinc, nichel, plumb și mangan), produsele petroliere, pesticidele organoclorurate* (Σ DDT (4-4' DDE – diclordifenildicloretilen, 4-4' DDD – diclordifenildiclorometilmetan, 4-4' DDT – diclordifeniltricloretilan), Σ HCH (alfa, beta, gama hexaclorciclohexan), HCB (hexaclorbenzen), methoxiclor, aldrin, dieldrin, endrin, heptaclor, heptaclor epoxid (izomeri A și B); endosulfan alfa și beta; pentaclorbenzen, mirex) *bifenilii policlorurați* (BPC₆, BPC 28- 2,4,4'-triclorbifenil, BPC 52- 2,2',5,5'- tetraclorbifenil, BPC 101 - 2,2',4,5,5'-pentaclorbifenil, BPC 138- 2,2',3,4,4',5'- hexaclorbifenil, BPC 153 - 2,2',4,4',5,5'-hexaclorbifenil, BPC 180- 2,2',3,4,4',5,5'-heptaclorbifenil) și BPC 118- 2,3',4,4',5-pentaclorbifenil). Aceste analize s-au distribuit astfel:

- **164 analize** de determinare a *fosforului și potasiului mobil* în probele de sol colectate din s. Băcioi mun. Chișinău, s. Giurgiulești r-nul Cahul, or. Cornești r-nul Ungheni, s. Lozova r-nul Strășeni, s. Purcari r-nul Ștefan Vodă, s. Corten r-nul Taraclia, s. Rublenița r-nul Soroca, s. Elizaveta mun. Bălți;

- **42 analize** de determinare a *pH-ului extractului apos* în probele de sol colectate din s. Purcari r-nul Ștefan-Vodă, s. Corten r-nul Taraclia, s. Chetrosu r-nul Drochia, s. Egorovca r-nul Fălești;

- **92 analize** de determinare a *poluanților organici persistenți* (pesticide organoclorurate și bifenili policlorurați) în probele de sol colectate din s. Mateuți r-nul Rezina s. Băcioi mun. Chișinău, s. Giurgiulești r-nul Cahul, or. Cornești r-nul Ungheni, s. Lozova r-nul Strășeni, s. Purcari r-nul Ștefan Vodă, s. Corten r-nul Taraclia, s. Rublenița r-nul Soroca și s. Elizaveta mun. Bălți;

- **20 analize** de determinare a *azotului după Kjeldahl* în probele de sol colectate din s. Rublenița r-nul Soroca și s. Elizaveta mun. Bălți;

- **52 analize** de determinare a *fosforului total* în probele de sol colectate din câmpurile agricole ale s. Chetrosu r-nul Drochia, s. Ustia r-nul Dubăsari, s. Bardar r-nul Ialoveni, s. Egorovca r-nul Fălești și s. Ferapontievca r-nul Comrat;

- **40 analize** de determinare a *calciului și magneziului schimbabili* în probele de sol colectate din câmpurile agricole ale s. Chetrosu r-nul Drochia și s. Ustia r-nul Dubăsari.

În scopul monitorizării calității *solului* din parcurile mun. Chișinău (Calea Orheiului, Silvic, Valea Gîștelor, La Izvor, Buiucani, Valea Morilor, Rîșcani, Valea Trandafirilor, Valea Farmecelor, din Grădina Publică și Grădina Botanică) au fost efectuate **40 analize** de determinare a *produselor petroliere* și **45 analize** de determinarea a *fosforului total, azotului după Kjeldahl și metalelor grele* în probele de sedimente.

În cadrul controlului intern au fost efectuate **150 analize** pentru îmbunătățirea calității rezultatelor de încercări - efectuarea probelor goale (probe de blanc), probelor pentru determinarea exactității, justeții, fidelității; încercări paralele; încercări pentru reîncercarea probelor păstrate; efectuarea încercărilor prin diferite metode/colaboratori/echipament; controlul stabilității curbelor de calibrare, inclusiv analize pentru validarea metodelor de încercări. De asemenea au fost efectuate **140 analize** de determinare a *fosforului și potasiului mobil* în probele de sol din materialul de referință cu valoarea atestată de 12,2 mgP₂O₅/kg și 401 mgK₂O/kg și de determinare a *formelor mobile ale metalelor grele* (Cu, Zn, Ni, Pb, Mn) în probele cu valoarea de 2,0 mg/kg și 3,0 mg/kg pentru validarea metodei și estimarea incertitudinii conform cerințelor SM SR EN ISO/CEI 17025:2006 și ca rezultat au fost elaborate

rapoarte.

În perioada de referință au fost efectuate lucrări de pregătire a centrului pentru supraveghere anuală din partea Centrului Național de Acreditare (MOLDAC) în domeniul Evaluării Conformității Produselor cu scopul de a confirma competența la cerințele Standardului SM SR EN ISO/CEI 17025:2006. Au continuat lucrări de elaborare a bazei de date pentru anii 2008, 2012, 2016, generalizarea, analiza statistică și evaluarea datelor, în scopul întocmirii Raportului anual „Starea calității solurilor pe teritoriul Republicii Moldova în anul 2016”.

Pe parcursul semestrului au fost efectuate lucrări de *sistemizare a datelor* ce țin de conținutul BPC în uleiul dielectric, în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 81 din 02 februarie 2009 și Regulamentul privind *bifenilii policlorurați* - în Republica Moldova se efectuează lucrările de inventariere a conținutului BPC în uleiul din echipamentul electroenergetic cu volumul de ulei mai mare de 5 litri. În acest context a fost analizată preliminar 1 probă de ulei de transformator cu aparatul L2000DX.

În cadrul proiectului ”Remedierea contaminării cu produse petroliere din satele Lunga și Mărculești” - proiect realizat în cadrul Programului cooperării pentru dezvoltare internațională, finanțat de Agenția Cehă pentru dezvoltare și implementat de DEKONTA, centrul a efectuat **162 analize** din 50 mostre de sol:

- 50 analize de determinare a produselor petroliere;
- 50 analize de determinare a hidrocarburilor C10-C40;
- 28 analize de determinare a carbonului organic;
- 34 probe de determinare a componentei granulometrice.

În total, în perioada de referință au fost colectate **120 probe de sol și sedimente** și au fost efectuate **947 analize** după **41 substanțe chimice**.

Pe data de 15-16 iunie, șeful Centrului a participat în calitate de evaluator din partea MOLDAC în LÎ al Agenției Ecologice Cahul.

- în scopul monitorizării componentelor de mediu, în cadrul **Centrului de Analize Fizico - Chimice (CAFC)** pe parcursul a 6 luni au fost efectuate **analize spectrometrice:**

- 145 analize pentru determinarea mercurului în probele de apă de suprafață transmise din CMCAS;
- 1445 analize pentru determinarea metalelor grele în probele de sol și sedimente transmise din CMCS;
- 1096 analize pentru determinarea metalelor grele în probele de apă de suprafață transmise din CMCAS;
- 510 analize pentru determinarea metalelor grele în probele de precipitații atmosferice transmise din CMCAARM;

și analize cromatografice:

- 10 analize pentru determinarea pesticidelor organoclorurate și bifenililor policlorurați în probele de precipitații atmosferice transmise din CMCAARM.
- 140 analize pentru determinarea pesticidelor organoclorurate și bifenililor policlorurați în probele de sol și sedimente transmise din CMCS;
- 50 analize pentru determinarea pesticidelor organoclorurate în probele de apă de suprafață transmise din CMCAS;
- 60 analize pentru determinarea hidrocarburilor poliaromatice în probele de apă de suprafață, transmise din CMCAS.

În scopul evaluării calității și asigurării veridicității rezultatelor analizelor fizico-chimice, în cadrul sistemului de management al calității conform ISO CEI 17025:2006, a fost efectuat controlul intern permanent al analizelor fizico-chimice (monitorizarea și evaluarea zilnică a stabilității echipamentului de măsurări).

- în cadrul **Centrului Monitoring Ecologic Integrat și Management Informațional (CMEIMI)** pe parcursul perioadei de referință s-a completat

baza de date referitoare la starea de poluare a componentelor de mediu monitorizate în cadrul DMCM și s-au aplicat programele de prelucrare a datelor.

S-au pregătit Buletinele lunare „Privind calitatea mediului ambiant pe teritoriul Republicii Moldova” și „Referitor la gradul înalt și/sau excepțional al poluării mediului ambiant pe teritoriul Republicii Moldova”, care au fost amplasate pe pagina – WEB a Serviciului, cât și transmise tuturor organizațiilor cu funcție de control și luare a deciziilor, conform Schemei de difuzare aprobate.

De asemenea, s-au întocmit dările de seamă săptămânale, lunare, trimestriale și agendele săptămânale ale DMCM.

Pe parcursul perioadei de referință au fost examinate 35 scrisori parvenite la DMCM și expediată informația solicitată referitoare la calitatea mediului.

Colaboratorii centrului contribuie la elaborarea Rapoartelor anuale „Starea calității aerului atmosferic pe teritoriul Republicii Moldova pentru anul 2016” și „Starea calității apelor de suprafață conform indicilor hidrochimici pentru anul 2016”.

Conform Acordului bilateral dintre Republica Moldova și Ucraina, a fost pregătită informația referitoare la calitatea apei râurilor Nistru și Prut în secțiunile stabilite pentru trimestrul IV al anului 2016 și pentru trimestrul I al anului 2017.

Elaborarea informației privind calitatea apelor de suprafață pe teritoriul Republicii Moldova pentru editarea buletinului ecologic „Cronica Apelor” de către Organizația Teritorială Chișinău a Mișcării Ecologice din Moldova.

Cu prilejul Zilei Mondiale a Apei din data de 22 martie, Ora Planetei din data de 25 martie, Ziua Nistrului din data de 28 mai, Ziua Mediului din data de 05 iunie și Ziua Dunării din data de 29 iunie au fost pregătite cinci articole informative și amplasate pe pagina WEB a Serviciului.

Se efectuează evaluarea concentrațiilor de fond ale poluanților din aerul atmosferic în municipiul Chișinău pentru anii 2011-2015.

Colaboratorii centrului efectuează formarea și completarea noii pagini – WEB a SHS cu informația corespunzătoare.

- în cadrul **Sistemului de Management** au fost întocmite și prezentate formularele de neconformități depistate în urma auditurilor interne din cadrul centrelor de încercări ale DMCM.

S-a completat și expediat chestionarul de satisfacție a OEC către Centrul Național de Acreditare și s-a efectuat auditul intern privind determinarea produselor petroliere în sol și în apele de suprafață.

Pe parcursul perioadei de referință a fost revizuită și actualizată procedura sistemului de management – controlul documentelor, PSM-CD-4.3 cu includerea modului de înștiințare și de recepție a documentelor SM de către personal prin intermediul rețelei interne informaționale create.

S-a elaborat formularul privind planul individual de instruire pentru personal, cu necesitățile relevante de instruire conform funcției ocupate.

Centrele de încercări din cadrul DMCM au fost familiarizate cu Politicile MOLDAC și cu Cerințele ILAC G24- Linii directoare pentru determinarea intervalelor de etalonare a aparatelor de măsurare.

A fost elaborat actul și procedurile tehnice de verificare intermediară a mijloacelor de măsurare din cadrul centrelor de încercări.

A fost efectuat auditul intern privind determinarea clorului în apa de suprafață.

Au fost prezentate acțiunile corective Centrului Național de Acreditare MOLDAC, propuse în urma evaluării de supraveghere.

S-a întocmit darea de seamă privind circulația și evidența substanțelor narcotice psihotrope și a precursorilor pentru primul trimestru al anului 2017 și a fost prezentată către Dispensarul Narcologic de Stat.

		<p>S-a întocmit programul de instruire privind cerințele standardului internațional EM ISO/CEI 17025.</p> <p>A fost prezentat către Centrul Național de Acreditare MOLDAC dosarul cu acțiunile corective pentru înlăturarea neconformităților majore depistate la evaluarea de supraveghere din perioada 02-03 februarie.</p> <p>În perioada dată s-a elaborat chestionarul de evaluare a însușirii și instruirii tehnice privind cerințele Standartului Internațional EN ISO/17025, formarea auditorilor interni conform ISO 19011 și cerințele documentelor aplicabile EA și ILAC.</p> <p>S-a elaborat formularul „Raportul de evaluare a încercărilor prin înregistrări” și s-a efectuat auditul intern privind determinarea conținutului chimic de oxigen, agenților de suprafață anionici și fenolilor în apa de suprafață.</p>
2.	Resurse umane	
3.	Financiară	
4.	Politici de mediu	
5.	Juridică	
6.	Internațională	<p>În această perioadă în cadrul CMCAARM s-au efectuat investigații pentru compușii monitorizați la stația transfrontalieră din or. Leova care activează conform programului EMEP nivelul I și parțial nivelul II.</p>
7.	Colaborare	<p>A fost întocmită și expediată informația referitoare la calitatea mediului, solicitată în scrisorile parvenite la DMCM cât și conform Acordurilor bilaterale de colaborare cu diverse instituții, atât la nivel național, cât și internațional.</p> <p>CMCAS a continuat investigațiile asupra calității apei r. Prut în conformitate cu Regulamentul bilateral dintre Republica Moldova și România în 7 puncte stabilite de la or. Lipcani până la s. Giurgiulești. De asemenea, a continuat colaborarea bilaterală cu Ucraina în 3 secțiuni de monitoring amplasate pe r. Prut și r. Nistru. În baza datelor obținute a fost pregătită și transmisă informația referitoare la indicii hidrochimici.</p> <p>În conformitate cu “Convenția de cooperare pentru protejarea și utilizarea durabilă a fluviului Dunărea” s-au efectuat observări pentru calitatea apelor fl. Dunărea și r. Prut în 5 puncte stabilite – or. Lipcani, or. Costești, s. Braniște, s. Valea Mare și s. Giurgiulești (rețeaua monitoringului transnațional).</p>
8.	Mass-media	<p>Datele privind calitatea mediului ambiant, obținute în cadrul DMCM sunt supuse unei analize și sinteze detaliate, iar cu informația privind starea de poluare a mediului întocmită în baza lor sunt asigurate Autoritățile de Stat, organizațiile cointeresate, mass-media și se amplasează pe pagina – WEB a Serviciului.</p> <p>Zilnic, pentru vizualizarea datelor privind calitatea aerului atmosferic și prognozei poluării în mun. Chișinău, Bălți, s. Mateuți (r-nul Rezina), cât și nivelului radioactivității pe teritoriul republicii, s-a elaborat buletinul zilnic, precum și hărțile referitoare la poluarea aerului ce s-au amplasat pe Pagina - Web a Serviciului.</p>
9.	Planificare	<p>În cadrul subdiviziunilor DMCM pe parcursul semestrului II se vor efectua observații în rețeaua de posturi staționare și puncte de observații asupra calității componentelor mediului (ape de suprafață și aluviuni acvatice, aer și precipitații atmosferice, sol, nivelul radioactivității) după parametri fizico-chimici, hidrobiologici și radioactivi conform Programului de activitate pentru anul 2017.</p>
<p>Text standard despre profilul instituției (cuprinde informații care ajută la definirea contextului în care respectiva organizație performează):</p> <ul style="list-style-type: none"> • denumirea organizației; • structura organizatorică, principalele direcții, subsidiare; • locația sediului principal, telefon, fax, email; • forma juridică de înregistrare, dacă există servicii prestate; • mărimea organizației, numărul angajaților; 		

- premii, distincții primite de către instituție.
 - * DMCM – Direcția Monitoring al Calității Mediului;
 - CMCAS – Centrul Monitoring al Calității Apelor de Suprafață;
 - CMCS – Centrul Monitoring al Calității Solurilor;
 - CAFC – Centrul de Analize Fizico-Chimice;
 - CMCAARM – Centrul Monitoring al Calității Aerului Atmosferic și Radioactivității Mediului;
 - SPPA – Secția Prognoze al Poluării Aerului Atmosferic (componentă a CMCAARM);
 - SMCA mun. Bălți – Secția Monitoring al Calității Aerului Atmosferic din mun. Bălți (componentă a CMCAARM);
 - CMEIMI – Centrul Monitoring Ecologic Integrat și Management Informațional;
 - SM – Sistemul de Management.

Șeful DMCM

G. Gîlcă